

Framtidstro och glasspapper

Inte ska ni städa efter ungarna!, upprördes hushållslärarinnan.

Pigga nyblivna pensionärer hade just deltagit i ett frukostmöte om hållbar livsstil i kvartersgården. Det var den sortens pensionärer som fyller lokalerna nuförtiden på alla sorters föredrag och debatter. Intresserade och engagerade. De hade på eget initiativ vårstädat kring kommundelens centrum, och hittat ett och annat glasspapper i skogen bakom skolan.

Skolpersonalen upprördes. Skämdes. Inte ska ni städa efter ungarna. Låt bli det. Vi måste ta tag i det här. De slarvrarna måste plocka upp själva.

Varför denna upprördhet? Var det inte alldeles förträffligt att engagerade pensionärer vårdade gemensamma ytor på eget initiativ?

En tanke for genom mitt huvud: Den äldre generationen kommer ändå ganska lindrigt undan... vad är lite glasspapper emot åtta tusen ton kärnavfall?

I mitt arbete möter jag många medelålders människor som är hoppfulla inför framtiden. Inte sällan grundar sig deras optimism på föreställningen om att den yngre generationen har styrka att lösa de problem som man själv inte orkat ta tag i. En slags föreställning av att allt blir bättre. Även de nya människorna blir mer kapabla än de själva varit.

Sällan möter jag unga människor med den tron. Längtan efter ett hållbart alternativ finns där... men få ser hållbarheten som trolig. Många tvivlar på att dagens vuxna ens har en ärlig vilja att styra åt det hållet.

Hur ska vi förstå denna skillnad i attityder mellan unga och gamla?

Som grupp betraktad har verklighetsuppfattningen hos dem som idag är 50 år och äldre formats av erfarenheter av ständig uppgång. Privatekonomiskt har 20-, 30-, och 40-talisterna blivit allt rikare under hela sina liv – samtidigt som det verkat som om "alla andra" också blivit det. De har formats till vuxna i en tid då industrialismens frukter kunnat skördas och innan dess nackdelar blivit uppenbara. De har gynnats av hög inflation då de betalade sina lån, och tjänar nu på hög realränta. De senaste 20 årens realinkomstförbättringar har nästan helt gått till de äldre grupperna.

Det är kanske inte så konstigt om dessa erfarenheter skapat en känsla av att allt har en tendens att ständigt bli bättre. Och att det kan vara svårt att se att de egna erfarenheterna tillhör en historisk parentes.

50- till 80- talisterna har startat sina liv på en hög materiell nivå och "fått mycket till skänks". Men vi har inte på samma sätt erfarenheter som tyder på att ständiga förbättringar "för alla" är möjlig. Ekonomin framstår allt mer som ett nollsummespel där inte alla kan få det bättre, varken i ett globalt perspektiv eller ens inom lilla Sverige.

Slutfakturan för den historiska parentesen dröjer. Miljontals ton tungmetaller i byggnader, fordon och föremål har ännu inte nått slutstationen, matjorden, där ett mångfaldigande av de naturliga halterna väntar. Klimatpåverkan av redan utsläppta växthusgaser sträcker sig 100 000 år framåt i tiden. Det utbrända kärnbränslet väntar fortfarande på en lösning....

"Det är ni – barn och ungdomar – som är framtidens hopp... det är ni som ska forma framtidens hållbara samhälle...". Vi känner igen fraserna från invigningstalen, högtidstalen och avslutningstalen. Och de suckande tonåringarna som tittar ut genom fönstret. "Var det tänkt som en uppmuntran – att ni hoppas att vi ska ta rätt på skiten?"

Det är dags för barn och ungdomar att kräva att de äldre städar upp efter sig. Och nu menar jag inte glasspapper.... Det enda som kan stärka framtidstron hos de yngre är nog en mer ansvarsfull hållning hos oss vuxna.

Det är med detta i bakhuvudet som jag kommer att följa rapporteringen från toppmötet och motdemonstrationerna i Göteborg.

Hillevi Helmfrid, Hillevi.Helmfrid@privat.utfors.se
Konsult i miljö- och framtidsfrågor